UFÜ SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER DERGİSİ
FIU JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES AND HUMANITIES

(Cansu, F. E., Uluslararası Final Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi (UFUSOBED)/FIU Journal of Social Sciences and Humanities (FIU JOSSH)1-2 (2025-2) DOI 10.29329/ufusobed.2025.1337.2

Hukuk Sınıfı Subay Yönetmeliğinin Yalnızca Avukatların Yapabileceği İşler Açısından Değerlendirilmesi

DOI:
10.29329/ufusobed.2025.1337.2

Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Article Arrival Date
15.01.2025

Kabul Tarihi /Accepted Date
14.06.2025

Fatih Emre Cansu

Uluslararası Kıbrıs Final Üniversitesi, Hukuk Ana Bilim Dalı /International Cyprus Final University, Department of Law.
f.emrecansu@gmail.com.
ORCID 0009-0001-4795- 7665

Öz

Hukuk Sınıfı Subaylar, Hukuk Hizmetleri Başkanlıkları ve Hukuk Hizmetleri Birimleri Hakkında Yönetmeliği'nin Resmî Gazetede yürürlüğe girmesi ile birlikte, hukuk sınıfı subaylara birtakım hak ve yetkiler verilmiştir. Verilen bu hak ve yetkilerin bir kısmıyla 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'na aykırı düzenlemelere neden olunduğu kanaatindeyiz. İş bu çalışmada bu aykırılıkların neler olduğu üzerinde durulmaya gayret edilerek, yönetmeliğin ve uygulamanın etkili olabilmesi adına birtakım önerilerde bulunmaya çalışılacaktır.

Anahtar sözcükler: *subay, hukuk, avukat, kanun, mevzuat*

Evaluation of the Legal Class Officer Regulation in Terms of Jobs That Only Lawyers Can Do

Abstract

With the entry into force of the Regulation on Law Class Officers, Legal Services Departments and Legal Services Units in the Official Gazette, certain rights and powers were granted to law class officers. We are of the opinion that some of these rights and powers are contrary to the Attorneyship Law No. 1136. In this study, an effort will be made to emphasize what these contradictions are and some suggestions will be made in order to make the regulation and its implementation effective.

Keywords: *officer, law, lawyer, statue, code*

Metadata from Crossref

SCREENED BY iThenticate Professional Plagiarism Prevention

OPEN ACCESS

Abstract

Children’s games, beyond being mere leisure activities, play a significant role in supporting individual developmental processes and in transmitting cultural values across generations. The relationship between the materials used during play and cultural elements provides a meaningful foundation for research in this field. The interaction of games with environmental factors and their connection with nature are influential not only in shaping the structure of play but also in the transmission of cultural heritage. However, investigating this interaction presents certain challenges, particularly in terms of data collection from the field, analyzing the diversity of games within local contexts, and systematically evaluating their relationship with natural elements. In this context, children's games are considered not only as activities that support individual development but also as significant cultural practices that sustain continuity, nurture collective memory, and reflect traditional ways of life. This article examines the relationship between material culture and cultural memory through the lens of the physical environments in which games are played. It highlights the roles and cultural meanings of landforms, plants, and animals within children’s games. The meanings attributed to these elements contribute to a better understanding of the connections between past and present. Within this framework, the study also evaluates how children engage in a process of cultural transmission through play. Ultimately, by analyzing the physical settings of games, the study reveals the relationship between children’s games and material culture. In doing so, it brings to light both the individual and societal dimensions of the subject.

Keywords: traditional children's games, material C-culture, spatial dimensions, natural environment, cultural continuity

---

Giriş

Hukuk Sınıfı Subaylar, Hukuk Hizmetleri Başkanlıkları ve Hukuk Hizmetleri Birimleri Hakkında Yönetmeliği ile, “hukuk sınıfı subay” adı altında bir askeri sınıf oluşturulmuştur. Yönetmelikte, hukuk sınıfının kuruluşu, görev ve sorumlulukları, personel temini, meslek öncesi ve meslek içi eğitimleri, disiplin amirleri ve disiplin işlemleri, atanmaları gibi konular düzenlenmiştir. Belirtmek gerekir ki; söz konusu yönetmelik dışından herhangi bir kanunda hukuk sınıfı subayların görevleri, yetkileri, statüsü gibi konular düzenlenmiş değildir. Konu ile alakalı olarak sadece adı geçen yönetmelik hükümlerinin mevcut olduğu görülmektedir.

Hukuk sınıfı subayların görevlerinin neler olduğu veya olabileceği hakkında yönetmelikte birtakım düzenlemeler yapılmıştır. Buna göre hukuk sınıfı subaylar

örneğin, kurumunun dava ve icra dosyalarını yetki verilmesi halinde takip edebilecektir. Ancak 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'na göre ise dava ve icra takip yetkisinin sadece baroya kayıtlı avukatlarda olduğu, buna aykırı davranışın ise yaptırıma tabi olduğu düzenlenmiştir. Avukatlara yetki veren mevzuatın kanun olduğu, hukuk sınıfı subaylara ise yetki veren mevzuatın yönetmelik olduğu dikkatimizi çekmektedir.

Hukuk Sınıfı Subaylar, Hukuk Hizmetleri Başkanlıkları ve Hukuk Hizmetleri Birimleri Hakkında Yönetmelikte, 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'na aykırı düzenlemelerin olduğu kanaatindeyiz. Bu düzenlemelerin neler olduğu hakkında bir çalışma yapılmaya gayret edilmiştir. Hukuk sınıfı subaylardan Milli Savunma Bakanlığı (MSB) veya diğer askeri kurumların istifade edebileceği düşünülebilir. Ancak söz konusu yönetmeliğin 1136 sayılı Kanunun birtakım maddelerine aykırılık teşkil ettiği kanaatinde olduğumuzdan bu çalışmayı hukuk literatürüne kazandırmayı amaç edinmiş bulunmaktayız.

Hukuk Sınıfı Subaylar Hakkında Yönetmelik

18.02.2018 tarihli ve 30336 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Hukuk Sınıfı Subaylar, Hukuk Hizmetleri Başkanlıkları ve Hukuk Hizmetleri Birimleri Hakkında Yönetmelikte, hukuk sınıfının kuruluşu, görev ve sorumlulukları, personel temini, meslek öncesi ve meslek içi eğitimleri, disiplin amirleri ve disiplin işlemleri, atanmaları, yer değiştirmeleri, görevlendirmeleri, sicil üstleri, izinleri, nöbet hizmetleri ile hukuk hizmetleri başkanlıkları ve hukuk hizmetleri birimleriyle ilgili diğer hususlar düzenlenmiştir[1].

Yönetmelik; 27.07.1967 tarihli 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu m.46 dikkate alınarak hazırlanmış olup, Genelkurmay Başkanlığı ve Millî Savunma Bakanlığı (MSB) hukuk hizmetleri başkanlıkları ve hukuk hizmetleri birimleri ile hukuk sınıfı subaylarını kapsamaktadır[2]. Genelkurmay Başkanlığı'nın ve MSB'nin hukuk hizmetlerinin hukuk sınıfı subaylar tarafından yürütüleceği, en az tugay düzeyindeki birliklerde yönetmelikte belirtilen alanlarda komutanların ve amirlerinin hukuk işlerinde yardımcısı olarak görev yapacağı düzenlenmiştir[3].

[1] https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/02/20180218-1.htm E.T 12.03.2025

[2] https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/02/20180218-1.htm E.T 12.03.2025

[3] Yönetmelik m.5

Yönetmeliğin altıncı maddesinde hukuk hizmetleri başkanlıklarını ve hukuk hizmet birimlerinin görevleri arasında "Üst yönetici veya birinci hukuk müşaviri tarafından temsil yetkisi verilmesi halinde adli ve idari davalar ile icra takiplerini Bakanlık adına yürütmek," ve "e) Üst yönetici veya Genel Müdür tarafından yetki verilmesi halinde avukat ya da hukuk müşavirleri yerine 7/6/2012 tarihli ve 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu ve 2/6/2018 tarihli ve 30439 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Yönetmeliği kapsamında idareyi temsilen oluşturulan komisyonda üyelik görevini yerine getirmek," şeklinde birtakım görevlerin varlığı dikkat çekmektedir[4]. Maddede açık bir şekilde ifade edilmese de bu görevlerin hukuk birimlerinde çalışan hukuk sınıfı subaylar ile yerine getirileceği aşikardır.

Yönetmeliğin sekizinci maddesinde, hukuk sınıfı subayların temin kaynaklarının düzenlendiği görülmektedir[5]. Madde metninde; muvazzaf veya sözleşmeli subaylardan hukuk fakültesi mezunu olanlardan üsteğmen ila binbaşı rütbesi arasında olanlardan, dış kaynaktan ise hukuk fakültesi mezunu olanlardan ihtiyacın giderileceği düzenlenmiştir. Düzenlemenin lafzı dikkate alındığından, personel temin kaynakları arasından "avukatlık ruhsatnamesine sahip olmak" ya da "Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavından başarılı olmak" gibi şartların aranmadığı görülmektedir.

Yönetmeliğin devamı maddelerinde adaylarda aranan nitelikler, hukuk fakültesi mezunu muvazzaf veya sözleşmeli personelin nitelikleri, dış kaynaktan temin edilecek kişilerin nitelikleri düzenlenmiştir[6].Hukuk sınıfı subay adayları Personel

[4] "(1) Asgari tugay (Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanlıklarında eşiti) komutanlığı nezdinde kurulan hukuk hizmetleri başkanlıkları veya hukuk hizmetleri birimleri; başta ceza hukuku, disiplin hukuku, idare hukuku, harekât ve uluslararası hukuk olmak üzere, nezdinde bulundukları kıt'a komutanı veya kurum amirlerinin hukuk işlerinde yardımcısı olarak görev yapar. (2) Hukuk hizmetleri başkanlıkları veya birimleri, nezdinde kuruldukları komutanlık veya kurum amirliğinde; a) Komutan veya kurum amirinin hizmete ilişkin gerekli gördükleri her türlü hukuki konulardaki isteklerini cevaplandırmak, b) Lüzum görülmesi halinde harekât, tatbikat ve manevra gibi faaliyetlerine iştirak etmek, c) İhtiyaç duyulan hukuki konularda ders ve konferanslar vermek, ç) Üst yönetici veya Genel Müdür tarafından temsil yetkisi verilmesi halinde adli ve idari davalar ile icra takiplerini Bakanlık adına yürütmek, d) Ülke sınırları dışında işlenen suçlar bakımından Cumhuriyet Savcısının talebi halinde adli kolluk görevlileri tarafından yapılacak adli işleri yerine getirmek, e) Üst yönetici veya Genel Müdür tarafından yetki verilmesi halinde avukat ya da hukuk müşavirleri yerine 7/6/2012 tarihli ve 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu ve 2/6/2018 tarihli ve 30439 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Yönetmeliği kapsamında idareyi temsilen oluşturulan komisyonda üyelik görevini yerine getirmek, ile görevlidir."

[5] "1) Hukuk sınıfı subay ihtiyacı; a) Muvazzaf subay veya sözleşmeli subaylardan hukuk fakültesi mezunu üsteğmen, yüzbaşı veya binbaşı rütbesinde olanlar, b) Kendi nam ve hesabına hukuk fakültesini bitirenler, arasından sağlanır."

[6] Hukuk fakültesi mezunu muvazzaf veya sözleşmeli subayların nitelikleri MADDE 11 – (1) Hukuk fakültesi mezunu muvazzaf veya sözleşmeli subaylarda 10 uncu maddede düzenlenen niteliklere ilaveten ayrıca aşağıdaki nitelikler aranır: a) Müracaat tarihinde üsteğmen ila binbaşı rütbelerinde olmak. b) Başvuru tarihine kadar geçen süre içerisinde almış olduğu sicillerinin not ortalamasının, sicil tam notunun yüzde doksan ve üzerinde olmak. c) Birinci ve ikinci sicil amirlerince bu Yönetmeliğin ekinde yer alan (Değişik ibare: RG-7/1/2025-32775) EK-1'deki örneğine uygun olarak düzenlenecek Hukuk Sınıfı Subay Adayları Muvazzaf Subaylar ve Sözleşmeli Subaylar İçin Nitelik Belgesi olumlu olmak. Ç) Yapılacak (Değişik ibare: RG-7/1/2025-32775) yazılı sınav, fiziki yeterlilik testi ve mülakatta yeterli not almış olmak. Dış kaynaktan temin edilecek hukuk fakültesi mezunlarının nitelikleri MADDE 12 – (1) Hukuk fakültesi mezunlarında 10 uncu maddede düzenlenen niteliklere ilaveten ayrıca aşağıdaki nitelikler aranır: a) Düzeltilmemiş nüfus kaydına göre müracaat yapılan yılın ocak ayının ilk günü itibariyle yirmi yedi yaşını, lisansüstü öğrenimini tamamlamış olanlar için otuz iki yaşını

Genel Müdürlüğü tarafından yapılan yazılı sınavla seçilmekte, sınavla beraber mülakat, fiziki yeterlilik gibi elemelerden geçirilmektedir[7]. Bu gibi düzenlemelerden de anlaşılabileceği üzere, hukuk sınıfı subay temininde "Hukuk Meslekleri Giriş Sınavında başarılı olmak gibi bir şartın mevcut olmadığı gibi, MSB tarafından birtakım hukuki düzenlemelerin ihlal edilmesi ile söz konusu yönetmelik çıkarılmış ve uygulamaya konulmuştur.

Avukat Tutma Zorunluluğu Açısından Bakış

Türkiye'de medeni yargı alanında avukat tutma zorunluluğu bulunmamaktadır[8]. Taraflar kendi imkanları ile kendilerini savunabilmektedirler[9]. Ancak bazı ülkelerin hukuk sistemlerinde, örneğin Alman hukuk sisteminde avukat tutma zorunluluğu bulunmaktadır[10]. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) hukuk sisteminde ise avukat tutma zorunluluğunun olmadığı ifade edilmiştir[11].

Türk idari yargı sisteminde de avukat tutmanın zorunlu olmadığı belirtilmiştir[12].Ancak dava takibi için birinin vekil görevlendirilecek olması halinde bu vekilin ancak avukat olabileceği ifade edilmiştir[13]. Bu nedenle dava ehliyeti sahibi herkes, davasını kendisi veya görevlendireceği vekil aracılığıyla açabilir ve takip edebilir[14]. Bu durumun kanun yolu aşamasında da geçerli olduğu belirtilmektedir[15].

---

bitirmemiş olmak. b) Erkek adaylar için yedek subay olma koşullarını taşımak. c) Fiziki (Değişik ibare: RG-7/1/2025-32775) yeterlilik testinde başarılı olmak. Ç) Yapılacak (Ek ibare: RG-7/1/2025-32775) yazılı sınav ve mülakatta yeterli not almış olmak. d) Subay naspedilmek için 926 sayılı Kanunda yazılı diğer şartları taşıyor olmak.

[7] "Genel kültür-genel yetenek soruları; Türkçe dilbilgisi (10 soru), İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük (10 soru), uluslararası kuruluşlar (10 soru) ve matematik (10 soru) konularından, meslek bilgisi soruları ise, Anayasa Hukuku (10 soru), Ceza Hukuku (5 soru), Ceza Muhakemesi Hukuku (5 soru), İdare Hukuku ve İdari Yargılama Usulü Hukuku (10 soru), Askeri Ceza Hukuku (10 soru), 4/1/1961 tarihli ve 211 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu (10 soru) ve 31/1/2013 tarihli ve 6413 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Disiplin Kanunu (10 soru) konularından seçilir. (3) Sınavda genel kültür-genel yetenek bilgisi kırk, meslek bilgisi altmış not olmak üzere yüz tam not üzerinden değerlendirme yapılır. Test usulüyle yapılacak sınavda, genel kültür genel yetenek testinden 40 ve meslek bilgisinden 60 soru sorulur" "b) Bakanlık tarafından oluşturulacak fiziki değerlendirme komisyonları; boy ve kilo kriterlerinin arandığı temin faaliyetlerinde adayların Türk Silahlı Kuvvetleri, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı Sağlık Yeteneği Yönetmeliğinde ve başvuru kılavuzunda belirtilen standartlara uygun olup olmadığını tespit eder. Standartları taşımadığı tespit edilen adayların adaylık vasıfları sona erer."

[8] Pekcanıtez, Hakan, Makaleler, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, Nisan, 2023, s.403, Deliduman Seyithan, Medeni Yargıda Avukatlık, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: VII, Sayı: 1-2, Yıl, 2003, s.377-385

[9] Pekcanıtez, s.403

[10] Pekcanıtez, s.547

[11] Beydola, Aysun, Kuzey Kıbrıs Hukuk Yargılamasında Kanun Yolu Olarak İstinaf, On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul, 2020, s.96

[12] Semiz, İmran, Türk Vergi Yargılaması Hukukunda İstinaf, On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul, 2021, s.193

[13] Semiz, s.193

[14] Semiz, s.193

[15] Semiz, s.193

Ceza yargılamasında ise, medeni yargının aksine avukatla temsil zorunlulunun bulunabildiği görülmektedir[16]. Medeni yargı alanında da avukatla temsil zorunluluğunun getirilmesinin, ekonomik durumu iyi olan kişilerle ekonomik durumu yetersiz olanlar arasında eşitliği sağlayabileceği düşünülmektedir[17].

Avukatla temsil zorunluluğunun insanların hak arama özgürlüklerini kısıtlamak amacıyla değil, hak arama özgürlüğünün bizzati kendisi olduğu ifade edilmiştir[18]. Hukuk bilmeyen bir kişinin yapacabileceği hatalı veya eksik başvuru ile hakkını aramasının gerçekten mümkün olmayabileceği belirtilmiştir[19].

07.04.1969 tarihli ve 13168 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 1136 sayılı Avukatlık Kanunu m.35'te ise gerçek veya tüzel kişileri kendileri dışında temsil edebilecek olanın yalnızca baroya kayıtlı avukatlar olduğuna dair hüküm bulunmaktadır[20]. Tüzel kişinin gerçek kişi temsilci organı, avukata gerek olmaksızın kendi dava ve işlerini takip edebileceğini ancak birini vekil tayin etmek isterse vekil tayin edilecek olanın yalnızca baroya kayıtlı avukatlar olabileceği ifade edilmektedir[21]. Kanun metninden ve yazarların ifadelerinden de görülebileceği üzere, tüzel kişinin örneğin MSB'nin, kendini temsil etmesi için bir vekil görevlendirmesi halinde, bu vekil olarak tayin edilecek kişinin ancak baroya kayıtlı avukat olması gerektiği sonucuna varılabilecektir. Halihazırda MSB bünyesinde çalışan kurum avukatları bulunmaktadır. Bu yönüyle hukuk sınıfı subaylara ayrıca bir dava veya icra takip yetkisinin verilmesi kanımızca isabetli gözükmemektedir. MSB hali hazırda dava ve icra takip işlemlerini kendi kurum avukatları ile yerine getirmektedir.

Avukatlık ile İlgili Değerlendirme

07.04.1969 tarihli ve 13168 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 1136 sayılı Avukatlık Kanunu m.35'te sadece avukatların yapabileceği işlemler düzenlenmiştir. Kanun metninde yer alan ifadede "kanun işlerinde ve hukuki

[16] Büyükalp, A. İpek Sarıöz, AİHS ve AİHM Kararlarının da İncelenmesi Suretiyle Adil Yargılanma Hakkının Türk Milletlerarası Usul Hukuku Üzerindeki Etkileri, On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul, 2018, s.233

[17] Semiz, s.193

[18] Pekcanıtez, s.319

[19] Pekcanıtez, s.319

[20] "Madde 35: Kanun işlerinde ve hukuki meselelerde mütalaa vermek, mahkeme, hakem veya yargı yetkisini haiz bulunan diğer organlar huzurunda gerçek ve tüzel kişilere ait hakları dava etmek ve savunmak, adli işlemleri takip etmek, bu işlere ait bütün evrakı düzenlemek, yalnız baroda yazılı avukatlara aittir."

[21] Yolal, Halil, Danıştay Kararları Işığında İptal Davalarında Dava Açma Ehliyeti, On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul, 2019, s.51

meselelerde mütalaa vermek, mahkeme, hakem veya yargı yetkisini haiz bulunan diğer organlar huzurunda gerçek ve tüzel kişilere ait hakları dava etmek ve savunmak, adli işlemleri takip etmek, bu işlere ait bütün evrakı düzenlemek, yalnız baroda yazılı avukatlara aittir." şeklinde bir düzenleme getirildiği görülmektedir[22]. 1136 sayılı Avukatlık Kanunu m.35 değerlendirildiğinde, bir avukatlık tekeli oluşturulduğunun ifade edilebileceği belirtilmiştir[23]. Kanunda yazılı olan konularda avukatlar dışında hiç kimsenin evrak düzenleyemeyeceği, icra takibi yapamayacağı, iş takibinde bulunmayacağı ifade edilmektedir[24]. Bir yazara göre, yalnız avukatlara tanınan bu yetkiler; tekel hakkından öte olup, avukatlara tanınan bu yetkiler herkese tanınan hak arama özgürlüğünün bir sonucudur[25]. Yazar bu görüşüne dayanak olarak adalete etkili erişimin; hukuk fakültesi mezunu, kamu görevi yapan, mesleki disiplin ve ağırlaştırılmış özen yükümlülüğü bulunan, hafif kusurundan bile sorumlu olabilen bir profesyonelin yardımı ile sağlanabileceğini belirtmiştir[26].

Yalnızca avukatların yapabileceği iş ve işlemler bir Anayasa Mahkemesi kararına da konu olmuştur[27].

Kararda açık bir şekilde, adli ve idari yargıda, icra mercileri ve hakemler nezdinde vekil sıfatıyla doğrudan temsil yetkisinin avukatlara ait olduğunu ifade etmiştir[28]. Ancak kanun koyucunun, kamu yararı ve hizmet gereklerine göre bu kurala istisnalar getirebileceği belirtilmiştir[29]. Kanun koyucu ibaresinden Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin anlaşılması gerekmekle[30] birlikte Millî Savunma Bakanlığı'nın kanun yapma yetkisi bulunmamaktadır. Avukatların tekel hakkı kapsamında başka bir yazar; tüzel kişilerin kendilerini temsile yetkili kıldığı kişilerce temsil ettirebileceğini, bu kişilerin mahkemeler ve icra daireleri önünde temsil edilmek üzere bir başkasını görevlendirmek istediklerinde temsil edecek olanın yalnızca avukatlar olabileceğini belirtmiştir[31]. Bu duruma dava vekalet ehliyeti denmekte

[22] Çine, Özcan, Avukatlık Hukuku, Adalet Yayınevi, 2. Baskı, Ankara, 2024, s.67, Atilla Özen, Avukatlık Hukuku, Seçkin Yayıncılık, 6. Baskı, Ankara, 2023, s.132

[23] Çine, s.67

[24] Özen, s.132

[25] Özen, s.132

[26] Özen, s.133

[27] Anayasa Mahkemesi, 06.06.2013 tarih, 2011/145 Esas, 2013/70 Karar sayılı Kararı, Özen, s.133

[28] Özen, s.133

[29] Özen, s.133

[30] Gözler, Kemal, Türk Anayasa Hukuku Dersleri, Ekin Yayıncılık, 29. Baskı, Bursa, 2024, s.163

[31] Ateş, Derya Süleyman Çetin, Temel Hukuk Dizisi Avukatlık ve Noterlik Hukuku (THD), Seçkin Yayıncılık, Ankara, 6. Baskı, s.37, Ruhi, Ahmet Cemal Canan Ruhi Avukatlık Hukuku (11.07.2020 Tarih ve 7249 Sayılı Avukatlık Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Dikkate Alınarak Hazırlanmıştır), Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2021, s.151

olduğu, bu yetkinin sadece avukatlarda olduğu ifade edilmiştir[32]. Baroya kayıtlı olmayan kişilerin sayılan iş ve işlemleri gerçek veya tüzel kişi adına yapamayacakları belirtilmiştir[33]. Baro levhasına yazılı olmayan kimseler, dava evrakını düzenlemeyecekleri gibi, icra takip işlemlerini yapamaz ve avukatlara ait olan yetkileri kullanamazlar[34]. İzah edilmeye çalışılan nedenlerden dolayı; hukuk sınıfı subaylar, avukatlık sıfatına haiz olmadıklarından kanımızca tüzel kişiliğin (MSB)'nin davalarını, iş ve işlemlerini ve icra takiplerini takip etme yetkileri mevcut değildir. Eklemek gerekirse, kendilerine bu yetkiler kanun koyucu tarafından kanunla verilmemiştir.

Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı Açısından

08.05.2024 tarih ve 32540 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı ve İdari Yargı Ön Sınavı Yönetmeliği, Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı (HMGS) ve İdari Yargı Ön Sınavının (İÖS) yapılma şekline ilişkin usul ve esasları düzenlenmek amacıyla çıkartılmıştır. Yönetmelikte herhangi açık bir ifade yer almasa da söz konusu sınavlar; adli ve idari yargıda hakim ve savcı yardımcılığı sınavlarına girebilmek, avukatlık stajı ve noterlik stajına başlatabilmek için girilmesi ve geçer notun alınması gereken sınavlardır[35]. HMGS ve İÖS yönetmeliğinde, hukuk sınıfı subay olabilmek için HMGS veya İÖS sınavlarında başarılı olunması gibi herhangi bir düzenlemenin bulunmadığı görülmektedir. Hukuk sınıfı subayların, kendi eleme sınavları haricinde kanımızca HMGS veya İÖS sınavlarına da tabi tutulması isabetli olabilecektir. Çünkü hukuk sınıfı subayların temin edilmesinden önce tabi tutulan sınavda bazı hukuk dalından soruların yer almadığı görülmektedir[36].

Mesela HMGS sınavında İcra ve İflas Hukukundan soru bulunmakta iken[37], hukuk sınıfı subay temin sınavında İcra ve İflas Hukukundan herhangi bir soru yer almamaktadır. Halbuki, hukuk sınıfı subayların görev yaptığı kurumun icra

[32] Ateş, Çetin, s.37

[33] Ruhi, s.151

[34] Ateş, Çetin, s.37, Ruhi, s.151

[35] https://www.adalet.gov.tr/, Erişim Tarihi: 17.03.2025

[36] Hukuk Sınıfı Subay Yönetmeliği Madde 16 – **"**(1) Yazılı sınav; genel kültür-genel yetenek ve meslek bilgisi konularından oluşur. (2) Genel kültür-genel yetenek soruları; Türkçe dilbilgisi (10 soru), İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük (10 soru), uluslararası kuruluşlar (10 soru) ve matematik (10 soru) konularından, meslek bilgisi soruları ise, Anayasa Hukuku (10 soru), Ceza Hukuku (5 soru), Ceza Muhakemesi Hukuku (5 soru), İdare Hukuku (10 soru), Askeri Ceza Hukuku (10 soru) , 4/1/1961 tarihli ve 211 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu (10 soru) ve 31/1/2013 tarihli ve 6413 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Disiplin Kanunu (10 soru) konularından seçilir."

[37] HMGS ve İÖS Yönetmeliği Madde 6: "ğ) İcra ve İflas Hukuku 6 puan,"

takiplerini yürütebileceğine dair düzenlemeler mevcut idi[38]. Başka bir örnek olarak ise; hukuk sınıfı subay temin sınavında Hukuk Muhakemeleri Kanununda da soru sorulmadığı görülecektir. Halbuki, hukuk sınıfı subayların dava takibi yapabileceği yönetmelike düzenlenmişti[39]. İcra ve İflas Hukuku alanında ve Hukuk Muhakemeleri Kanunu alanında ön elemeden geçmemiş veya geçebileceği net olmayan bir hukukçunun, söz konusu görevlerde yer alması kanımızca isabetli değildir. Hukuk sınıfı subayların HMGS veya İÖS sınavlarına tabi tutulması yerine, kendi eleme sınavlarına yapacakları işlere uygun olan hukuk dallarından soruların eklemesi de kanımızca isabetli olabilecektir. Böylelikle diğer hukuk dallarının da aday tarafından öğrenilme ve etkili bir eleme gerçekleştirilebileceği kanaatindeyiz.

Anayasa Mahkemesi bir kararında; "hukuk fakültesi bitirmemiş, stajını yapmamış veya yasalarda belirtilen görevlerde bulunmamış kimselerin, yargı yerlerinde ve hak arama işlerinde çalıştırılmaları kamu düzeni ve kamu yararı ilkesini temelinden sarsan bir neden olarak düşünülmelidir." şeklinde ifadelerin bulunduğu görülmektedir[40]. Mahkeme kararı incelendiğinde; hukuk sınıfı subayların hukuk fakültesi mezunu olmasına rağmen, avukatlık stajı yapmadıkları, istisnalarla karşılaşılabileceği gibi daha önce yargı mercilerinde çalışmadıkları görülebileceğinden, bu sayıları yerine getirmeden MSB'nin dava ve icra takiplerini yürütülebilmeleri kanımızca isabetli olmayabilir. Hukuk sınıfı subayların temininde "avukatlık, hakim, savcılık stajı yapmak" gibi şartların yerine gelmesi daha isabetli olabilecek ve adaya hukuk uygulaması tecrübesi kazandıracaktır.

Hukuk Müşavirliğinin Dava Takip Yetkisi Açısından

Anayasa Mahkemesi bir kararında, 659 sayılı Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdareleri ve Özel Bütçeli İdarelerde Hukuk Hizmetlerinin Yürütülmesine İlişkin KHK'nın bazı maddelerinin iptal talebini reddetmiştir[41]. Kararda dava ve icra takip yetkisinin yalnızca avukatlarda olduğu belirtilirken kanunda gösterilen hallerde avukat olmayan kişilerin de mahkemelerde işlem yapabileceği ifade edilmiştir[42]. Kararda, idarelerin taraf oldukları davalarda temsil yetkisinin kamu avukatlarına ek

[38] Hukuk Sınıfı Subay Yönetmeliği Madde 16 – "b) Üst yönetici veya birinci hukuk müşaviri tarafından temsil yetkisi verilmesi halinde adli ve idari davalar ile icra takiplerini Bakanlık adına yürütmek,"

[39] Bakınız 23. Atıf.

[40] Anayasa Mahkemesi 20.12.1977 tarih ve 1977/121 Esas, 1977/142 Karar sayılı kararı, (naklen: Özen, s.137)

[41] Özen, s.137

[42] Anayasa Mahkemesi, 06.06.2013 tarih, 2011/145 Esas, 2013/70 Karar sayılı Kararı,

olarak hukuk müşavirlikleri ve ilgili şube müdürlerine devredilebildiği belirtilmiştir[43]. İdarelerin taraf oldukları davalarda kendilerini hukuk müşavirlikleri ve ilgili şube müdürlüklerince temsil ettirerek davalarının lehlerine sonuçlanması halinde idareler lehine vekalet ücretine hükmedilebileceğine dair karar verilmiştir[44]. Ancak hukuk sınıfı subaylara söz konusu dava ve icra takip yetkisi kanunla getirilmemiş olup, yönetmelikle verilmiştir. Anayasa Mahkemesi kararı incelendiğinde de söz konusu yetkilerin bu şekilde devredilmesi kanımızca hukuka uygun değildir. Bir yazar; kamu tüzel kişilerinin dava ehliyetinin kendi kanunlarında gösterilen kamu görevlilerince kullanılacağını, bu kamu görevlilerinin atama veya seçimle gelmiş olabileceğini, dava açma ve takip ehliyetinin görevleri sona erene kadar kamu tüzel kişisinin kanuni temsilcisi sayılıcaklarını belirtmiştir[45]. Ancak bu kurumların dava takip işlemleri hukuk hizmetleri birimince veya hazine avukatlarınca yerine getirileceğini ifade etmiştir[46].

Sonuç

Kamu tüzel kişilerinin taraf oldukları davaları; kendi hukuk müşavirlikleri, hukuk birimleri ve burada çalışan personelle takip etme yetkileri bulunmaktadır[47]. Ancak kamu tüzel kişileri bu iş ve işlemleri kurum veya hazine avukatları vasıtasıyla yerine getirmektedir. Anlaşılabileceği üzere hali hazırda birçok kamu tüzel kişisinin bünyesinde avukat bulunmaktadır. MSB'nin de bünyesinde kurum avukatları görev yapmaktadır.

1136 sayılı Avukatlık Kanunu m.35'e te açık bir şekilde ülkemizde dava ve icra takibi yapabilme yetkisinin yanlızca baroya kayıtlı avukatlarda olduğu tartışmasız bir şekilde düzenlenmiştir. Aynı kanunun m.63'te bu düzenlemeye aykırı davranışların yaptırıma tabi olacağı düzenlenmiştir. Çalışmamızda bu yönde olan yargı kararlarının bazılarına da yer verilmeye gayret edilmiştir.Bazı yazarlarca bu hükümlerin avukatlara bir tekel hakkı oluşturduğu yönünde görüşlerde bulunulmuştur.

[43] Özen, s.137

[44] Özen, s.137

[45] Yolal, Halil, s.51

[46] Yolal, s.52

[47] Sayfa 10'da izah edilmeye çalışmıştır.

Çalışmada izah edilmeye gayret edilen mevzuat hükümleri ve yargı kararları da birlikte değerlendirildiğinde, hukuk sınıfı subayların MSB'nin dava ve icra takiplerini yürütebilme yetkileri bulunmadığı kanaatindeyiz. MSB'nin bu işlerini yürütmek üzere hali hazırda kurum avukatları bulunmaktadır. Hukuk sınıfı subayların ayrıca görevlendirilmesi kanımızca gerekli değildir. Ek olarak hukuk sınıfı subayların hukuk fakültesi mezunu olduğu görülse de, avukatlık stajı, hakim-savcı yardımcılığı gibi uygulama tecrübelerinde bulunmadıkları dikkatimizi çekmektedir. Sadece hukuk teorisi bilgisi ile bir icra takibinin veya dosya takibinin yürütülmesinin isabetli olmadığı, ayrıca uygulama ve pratik bilgisinin de gerekli olduğu düşüncesindeyiz.

Hukuk sınıfı subay sınıfı, kanımızca kurum avukatlarının yerini alması amacıyla getirilmiştir. Sonuç kısmının başlarıda ifade etmeye gayret ettiğimiz gibi, MSB'nin hali hazırda dava ve icra takiplerini yürütebilmesi için bünyesinde avukat bulunmaktadır. Hukuk sınıfı subaylarla kurum avukatları arasındaki irtibatın nasıl olacağı, yargı personelleri arasında olduğu kabul edilen avukatlara, hukuk sınıfı subaylarca emir ve talimat verilip verilmeyeceği, hukuk sınıfı subaylara söz konusu dava ve icra takip yetkisinin getirilmesi ayrıca kanunla yapılıp yapılmayacağı gibi konularda düzenlemelerin mevcut olmadığını görmekteyiz. Mevzuattaki düzenlemelerde bu tür sorulara yeterli cevapların verilmediği ya da hiç bahsedilmediği dikkatimizi çekmektedir. Keza bu konular hakkında yeterli düzenlemeler yapılmamıştır. Hukuk sınıfı subaylara söz konusu yetkilerin verilmesinin açıkça 1136 sayılı Avukatlık Kanunu m.35'e tam olarak uygun olmadığı kanaatindeyiz.

Hukuk sınıfı subayların MSB içinde yaygınlaşması MSB açısından bazı yönlerden dolayı faydalı olabileceği kanaatindeyiz. Çünkü asker olmayan avukatlar eliyle dava takip etmek yerine, emir ve talimat verebilebilecek subaylar eliyle dava ve icra takibi yapabilmesi, kişiler üzerindeki kontrolü sağlayabilecektir. Ayrıca hukuk sınıfı subayların olağanüstü bir durumda manevra ve tatbikatlara katılabiliyor olması ile asker kaynağı da sağlanmış olacak, ayrıca hukuksal işlerin yürütülmesi de sağlanmış olabilecektir. Hukuk sınıfı subayla en nihayetinde asker statüsünde olduklarından, askeriye içinde uygun görülecek başka bir görevde de kendilerinden istifade edilebilecektir. Özellikle olağanüstü durumlarda orduya oldukça faydalı olabileceklerdir.

Kaynaklar

Anayasa Mahkemesi 20.12.1977 tarih ve 1977/121 Esas, 1977/142 Karar sayılı kararı.

Anayasa Mahkemesi, 06.06.2013 tarih, 2011/145 Esas, 2013/70 Karar sayılı Kararı.

Anayasa Mahkemesi, 06.06.2013 tarih, 2011/145 Esas, 2013/70 Karar sayılı Kararı.

Atilla Özen, *Avukatlık Hukuku,* Seçkin Yayıncılık, 6. Baskı, Ankara, 2023.

Beydola, A., Kuzey Kıbrıs Hukuk Yargılamasında Kanun Yolu Olarak İstinaf, On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul, 2020.

Büyükalp, A. İ. S., *AİHS ve AİHM Kararlarının da İncelenmesi Suretiyle Adil Yargılanma Hakkının Türk Milletlerarası Usul Hukuku Üzerindeki Etkileri*, On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul, 2018.

Çine, Ö. *Avukatlık Hukuku,* Adalet Yayınevi, 2. Baskı, Ankara, 2024.

Deliduman Seyithan, Medeni Yargıda Avukatlık, *Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,* Cilt: VII, Sayı: 1-2, Yıl, 2003, s.377-385.

Gözler, K. *Türk Anayasa Hukuku Dersleri,* Ekin Yayıncılık, 29. Baskı, Bursa, 2024.

https://www.adalet.gov.tr/, Erişim Tarihi: 17.03.2025.

https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/02/20180218-1.htm E.T 12.03.2025.

Pekcanıtez, Hakan, *Makaleler, O*n İki Levha Yayıncılık, İstanbul, Nisan, 2023.

Semiz, İ. *Türk Vergi Yargılaması Hukukunda İstinaf,* On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul, 2021.

Yolal, H. *Danıştay Kararları Işığında İptal Davalarında Dava Açma Ehliyeti*. On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul, 2019.

FİNANS: Bu çalışmanın yürütülmesinde herhangi bir finansal destek alınmamıştır.

ÇIKAR ÇATIŞMASI BEYANI: Yazar bu çalışmayı etkileyebilecek finansal çıkarlar veya kişisel ilişkiler olmadığını beyan eder.

YAZAR KATKILARI: Yazar, makalenin tümünü katkılarıyla oluşturmuştur.

ETİK ONAY BEYANI: Bu çalışmada Yerel Etik Kurul Onayına gerek duyulmamıştır.

VERİ KULLANILABİLİRLİK BEYANI: Bu çalışmada kullanılan verilere yazardan talep üzerine erişilebilir.

FINANCE: No financial support was received for the conduct of this study.

CONFLICT OF INTEREST STATEMENT: The authors declare that there are no financial interests or personal relationships that may influence this study.

AUTHOR CONTRIBUTIONS: The author has contributed to the manuscript in its entirety.

ETHICAL APPROVAL STATEMENT: Local Ethics Commit ee Approval was not required for this study.

DATA AVAILABILITY STATEMENT: The data used in this study are available upon request from the author.

Bu eser Creative Commons Atıf 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.
(This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License)